

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»**

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ**

Колективна монографія

**За редакцією
АНТОШКІНОЇ Л.І.,
РУНЧЕВОЇ Н.В.,
ГОРЯЧОЇ О.Л.**

**Київ
ТАЛКОМ
2020**

УДК 338:330.35/.36.011](477)(02)
П76

Рекомендовано Вченою радою факультету економіки, управління та інформаційних технологій ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу» (протокол № 7 від 24.02.2020 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу» (протокол № 7 від 26.02.2020 р.)

Рецензенти:

Руснак А.В. — доктор економічних наук, професор кафедри економіки, Херсонської філії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;

Марченко О.А. — завідувач кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, доктор економічних наук, професор;

Каткова Т.І. — доктор технічних наук, професор кафедри кібербезпеки та інформаційних технологій університету митної справи та фінансів.

Авторський колектив: Антошкіна Л.І., Антошкін В.К., Антонов О.І., Артеменко Д.М., Бритвенко А.С., Буц І.М., Горяча О.Л., Дем'яненко Л.О., Добренко О.О. Жучинський О.Ю., Ігнатенко М.М., Карпенко Н. Г., Картамішева О. Є., Кіров М.С., Кірова Л.Л., Клименко А.А., Княженко І.І., Коваль С.В., Кравцова Л.А., Круковська О.В., Куцарський Є.Е., Кучеренко М.А., Кучеренко С.Ю., Лаврега Г.Р., Лактіонов Є. Ю., Леваєва Л.Ю., Мармуль Л.О., Малишко В.В., Марченко О.А., Мац Т.П., Міхов Л.І., Мухін Д.М., Педан В.І., Пилипенко К.А., Пінковський В.С., Плевако Я.А., Попова Н.О., Порватова Н.М., Постол А.А., Романченко Ю. О., Романюк І.А., Рунчева Н.В., Сабардіна О.В., Семенов К.О., Сирота А.І., Сільченко І.А., Скрипцін М. В., Соловійов Д.І., Степанова В.О., Столяров В.Ф., Столярова В.В., Терещенко А.В., Трикоз І.В., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М., Фролов Ю.М. Фролова Г.І., Храновська І.Б., Шинкарюк О.В., Юрченко Ю.Ю., Юткіна І.О., Ясинецька Л.В.

Пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку П76 України: колективна монографія / за ред. Антошкіної Л.І., Рунчевої Н.В., Горячої О.Л. — К.: Талком, 2020. — 536 с.

ISBN 978-617-7832-27-9

Монографія підготовлена колективом Університету за участі соратників споріднених творчими зв'язками наукових установ і закладів освіти. У монографії представлені результати ініціативних досліджень щодо обґрунтування пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України в умовах виконання національних завдань Цілей Сталого Розвитку людства на період до 2027 року та до 2030 року.

Монографія розрахована на державних службовців центральних регіональних і місцевих органів влади, спеціалістів реального сектору національної економіки, на здобувачів вищої і фахової освіти, викладачів і науковців.

УДК 338:330.35/.36.011](477)(02)

ISBN 978-617-7832-27-9

© Антошкіна Л.І., Рунчева Н.В.,
Горяча О.Л. та ін., 2020

© ТОВ «Бердянський університет
менеджменту і бізнесу», 2020

2.7. Реалізація туристичних товарів і послуг: обліково-аналітичний аспект	131
2.8. Маркетингові особливості антикризового управління підприємствами туристичної сфери України	143
2.9. Забезпечення розвитку сфери охорони здоров'я через впровадження державно-приватного партнерства	151

**РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА ДЕРЖАВИ 163**

3.1. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів: проблеми та перспективи	163
3.2. Методологічні основи досягнення узгодженості і збалансованості Регіональних стратегій з Державною стратегією регіонального розвитку України	177
3.3. Принципи визначення та обґрунтування стратегічних цілей, пріоритетів і індикаторів людиноцентричного розвитку в регіонах	214
3.4. Моніторинг процесів, процедур і складових людиноцентричного розвитку в регіонах	230
3.5. Розвиток місцевих бюджетів в умовах децентралізації	258
3.6. Професійний ринок праці як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку України в умовах реформ . . .	271
3.7. Проблеми державно-управлінського забезпечення соціально-економічного та правового розвитку моніторингу земельних ресурсів на сучасному етапі	288

**РОЗДІЛ 4. ПРОВІДНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО
ТА ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ 313**

4.1. Історичні аспекти виникнення та розвитку кризових явищ в економіці	313
4.2. Економічна безпека держави на макрорівні	329
4.3. Комплексна оцінка вартості комерційних банків при здійсненні операцій кредитування національних підприємств	341
4.4. Поняття кредитного механізму і напрями його вдосконалення в умовах економічного відродження	357
4.5. Історико-економічна сутність виникнення та розвитку відмивання «брудних» грошей та вплив на фінансову безпеку країни	369

2.7. Реалізація туристичних товарів і послуг: обліково-аналітичний аспект

Актуальність розвитку туристичного бізнесу визначена стрімким розвитком ринку туристичних послуг. В умовах сучасного ринку туризму зростає роль і важливе місце бухгалтерського обліку.

Протягом останніх років туризм перетворився на одну з потужніших галузей світової економіки. Якість туристичних послуг, їх собівартість, дохідність значною мірою залежать від ефективної реалізації усього комплексу функцій управління, зокрема облікової й контрольної [5].

Туристичні послуги мають свої особливості і це, безумовно, впливає на організацію та ведення бухгалтерського обліку у туристичних операторів та туристичних агентів.

В Україні свої послуги надає величезна кількість туроператорів (табл. 1), більшість з яких є досвідченими гравцями на туристичному ринку країни і за її межами. Завдання туроператора — забезпечити туристів якісним сервісом.

Так, сьогодні в Україні успішно функціонує близько 100 туристичних операторів, багато хто з них входять у Всеукраїнську Асоціацію Туристичних Операторів, а також до міжнародних організацій подібного типу [11].

Поєднання туризму як виду господарської діяльності зі сферами виробництва і торгівлі зумовили появу термінів: «туристична послуга», «туристичний товар», «туристичний продукт». Однак, серед науковців і практиків туристичної галузі немає єдиної думки щодо змісту цих дефініцій.

Отже, виникає необхідність визначення сутності цих понять, а також з'ясування їх структури та характерних особливостей. У Законі України «Про туризм» [10] зазначено, що туристична діяльність спрямована на надання різних туристичних послуг споживачам. При цьому такі послуги можуть надаватися як окремо (перевезення, розміщення, харчування тощо) так і в комплексі. Якщо туристичні послуги надаються в комплексі, то вони розглядаються як туристичний продукт, якщо окремо — як послуга.

На споживчому ринку туристичний продукт виступає як комплекс матеріальних і нематеріальних благ, які потрібні для обслуговування сукупності конкретних туристичних маршрутів. Комплекс таких благ, сформований для задоволення потреб туристів на окремому маршруті, має цільовий характер, називається пакетом туристичних товарів і послуг, виступає на ринку як окрема товарна одиниця.

Провідні туроператори в Україні

Туроператор	Спеціалізація
Аккорд-тур	Автобусні та авіатури по Європі; тури по Україні.
Join UP	Пляжний відпочинок; екзотичні тури.
Анекс Тур (Anex Tour)	Пляжний відпочинок; екскурсійні тури.
Тез Тур (TEZ Tour)	Екскурсійні тури та круїзи; відпочинок з дітьми; гірськолижні тури; Пляжний відпочинок.
ТПГ (TPG)	Автобусні, авіатури; тематичні тури; корпоративний туризм.
Корал Тревел (Coral Travel)	Пляжний і СПА відпочинок; сімейний відпочинок; дитячий відпочинок.
TUI Ukraine	Пляжний відпочинок; сімейний відпочинок; дитячий відпочинок; яхтинг; гірськолижні тури.
Роза Ветров	Автобусні та авіатури по Європі; тури по Україні; круїзи.
Наталі Турс	Пляжний відпочинок; екскурсійні та оздоровчі тури; морські круїзи; гірськолижні тури.
Альф тур (ALF)	Рекламні тури; автобусні, авіатури.
Инкомартур	Екскурсійні тури; авіаподорожі, автобусні тури, круїзи.

Беручи до уваги особливості ринкових відносин, вчені наголошують на економічній ролі туристичного продукту в процесі задоволення платоспроможного попиту туристів на туристичні послуги під час їх подорожі. Розглянемо характеристику поняття туристичного продукту, запропоновану різними авторами, яку представлено в табл. 2.

Розглянемо сутність туристичних послуг. Характерною особливістю туристичного бізнесу є те, що обидві складові (туристичний продукт і туристична послуга) використовуються у рівних пропорціях, і не можуть існувати один без одного, оскільки і туристична послуга і продукт є предметом туристів. У більшості випадків туристичний продукт — це результат зусиль багатьох підприємств [4].

На сьогодні законодавство не дає чіткого визначення туристичних послуг. Туристичні послуги можна характеризувати — це послуги суб'єктів підприємницької діяльності по розміщенню, харчуванню, транспортному, інформаційно-рекламному обслуговуванню, а також послуг закладів культури, розваг, направлених на задоволення потреб туристів.

Поняття «туристичний продукт» та «тур» не є синонімами. Під туром розуміється туристична подорож за визначеним маршрутом у конкретні

терміни, забезпечена комплексом туристичних послуг (бронювання, розміщення, харчування, транспорт, рекреація, екскурсії тощо). Відповідно, туристичним продуктом визнавався комплекс туристичних послуг, необхідних для задоволення потреб туриста під час його подорожі [3].

Таблиця 2

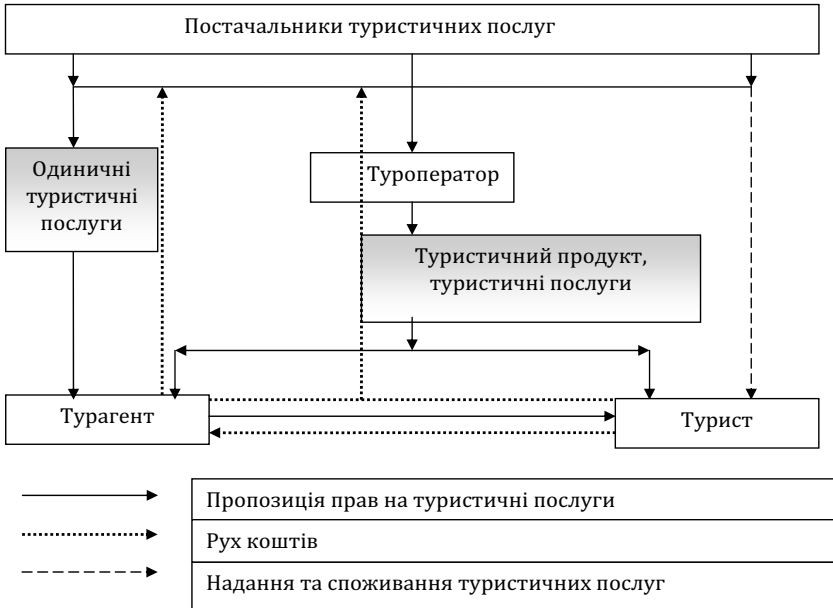
Характеристика поняття туристичного продукту, запропонована різними авторами [5]

Автор	Визначення поняття
Український учений О. О. Бейдик	набір послуг, що входять у вартість туристичної поїздки за певним маршрутом з комплексним обслуговуванням
Учений із США Ф. Котлер	сукупність того, що можливо запропонувати на ринку споживачам для придбання, використання, споживання та здатних задовольнити певну потребу чи бажання
Російський дослідник Д. К. Ісмаєв	будь-яка послуга, що задовольняє ті чи інші вимоги туристів під час їхньої подорожі та підлягає оплаті з їхнього боку, а основним туристичним продуктом є комплексне обслуговування, тобто стандартний набір послуг, що продається туристам в одному пакеті
Ректор міжнародної академії туризму В. О. Квартальнова	сукупність речових (предметів споживання) і не речових (у формі послуги) споживчих вартостей, необхідних для задоволення потреб туристів, що виникають під час подорожі

На відміну від товарів, пропозиція туристичних послуг з відповідним документальним оформленням проходить через низку посередників, однак, як товар, туристичний продукт не може рухатися через цю ланку. Скільки б посередників не було залучено до продажу туристичних послуг надаватися споживачам-туристам вони все-одно будуть безпосередніми виробниками туристичних послуг.

Схема руху, оплати та споживання туристичного продукту і турпослуг від виробника до споживача представлена на рис. 1.

Момент виникнення зобов'язання між контрагентами є доволі важливим, оскільки юридичні та економічні аспекти цього питання не збігаються. У бухгалтерському обліку зобов'язання реєструється лише тоді, коли у зв'язку з ним виникає заборгованість. Як правило, заборгованість виникає після одержання прав використання товарів і послуг. Разом з тим, невиконання укладеної угоди може призвести до штрафних санкцій, заборгованість за якими також має відображатись у бухгалтерському обліку.

Рис. 1. Схема руху, оплати та споживання туристичного продукту, туристичних послуг від виробника до споживача

Джерело: [5]

У бухгалтерському обліку відсутня інформація про наявність не-реалізованих туристичних продуктів, оскільки факт споживання туристичних послуг постачальниками буде відображено в обліку тільки після фактичного їх надання на основі відповідних актів.

Туроператори та турагенти реалізують туристичні продукти і надають туристичні послуги.

Щодо виробництва туристичного продукту, то він створюється в момент споживання, адже будь-яка послуга не має здатності до накопичення. Тому момент створення послуги співпадає з моментом її споживання. Якщо туроператор займається також забезпеченням створення туристичного продукту, то він, очевидно, займається забезпеченням споживання туристичних послуг, що входять до його складу, тобто здійснює контроль та керівництво цим споживанням [1].

Таким чином, туроператор реалізовує туристам не права на туристичний продукт чи туристичні послуги, а безпосередньо туристичний продукт та туристичні послуги, оскільки несе відповідальність перед

туристом до кінця закінчення договору на туристичне обслуговування, здійснює контроль за процесом споживання туристичного продукту, може вносити зміни в порядок надання туристичних послуг.

Правильно організований облік розрахунків з покупцями туристичних послуг та продуктів повинен забезпечити: своєчасну перевірку розрахунків з покупцями і замовниками; попередження прострочення дебіторської заборгованості (табл. 3).

Розвиток економічних відносин та збільшенням обсягів угод щодо продажу продукції обумовили використання таких понять, як «продаж», «реалізація», «збут». Від моменту їх введення до сучасного використання в теорії та практиці змінились їх суть, розуміння та використання в господарській діяльності. Ототожнення понять «продаж», «реалізація» і «збут» зумовлює помилкове визначення резервів скорочення витрат, пов'язаних з їх здійсненням, виключає можливість прийняття ефективних управлінських рішень.

Так, під реалізацією слід розуміти відображення отримання доходу після продажу активу та перехід активу між підприємствами або споживачами без отримання права власності на них. Збут — це фізичне переміщення товару, який знаходиться на складі, в роздрібній мережі, у споживача та визначається на конкретний період з метою прогнозування можливих обсягів продажу. Продаж це перехід права власності на активи від одного суб'єкта господарювання до іншого, що передбачає зустрічний рух активів у формі грошових коштів або товарів (при бартері) [6].

Виконання задач, які стоять перед бухгалтерським обліком, безпосередньо торкається організації документообігу, що є елементом облікової політики.

Бухгалтерський облік призначений для збору, реєстрації, обробки та передачі інформації про діяльність підприємствам зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Він є упорядкованою системою збирання, класифікації, реєстрації та узагальнення інформації в грошовому вимірнику про майно, капітал та зобов'язання підприємства та їх руш шляхом суцільного, безперервного і документального обліку всіх господарських операцій.

Всі господарські операції повинні оформлятися виправданими документами. Вони служать первинними обліковими документами, на підставі яких ведеться бухгалтерський облік і підставою для здійснення попереднього і наступного контролю за здійсненими господарськими операціями чи діями посадових і матеріально-відповідальних осіб. Первинний облік є початковим етапом облікового процесу. На основі первинних облікових документів складаються зведені облікові документи.

Рис. 3. Схема організації розрахунків в туристичній галузі та відображення в обліку

Своєчасне і якісне оформлення первинних облікових документів, передачу їх у встановлений термін для відображення в бухгалтерському обліку, а також вірогідність даних, що містяться в них, забезпечують особи, що склали і підписали ці документи.

Створення первинних облікових документів, порядок і терміни передачі їх для відображення в бухгалтерському обліку виробляються відповідно до затвердженого в організації графіком документообігу.

Реалізація туристичного продукту туроператором починається з оформлення договірних взаємовідносин між замовником (у випадку прямого продажу) та туристичним агентом (у випадку продажу через посередника).

У залежності від способу реалізації туристичного продукту використовуються різні первинні документи. Так, якщо замовником є юридична особа, то у разі попередньої оплати туроператор оформляє рахунок-фактуру. Підтвердженням оплати є банківська виписка (при безготівковому розрахунку), фіскальний чек, прибутковий касовий ордер (при готівковому розрахунку). Перед початком подорожі туроператор передає замовнику

ваучер, транспортні квитки, страхові поліси та інші документи, необхідні для споживання туристичного продукту. Підставою для нарахування доходу є підписаний обома сторонами акт про туристичне обслуговування, який оформляється після завершення туристичного обслуговування.

Основним документом, який засвідчує право туриста на отримання туристичного продукту, є туристичний ваучер.

Туристичний ваучер (путівка) — документ, що підтверджує статус особи або групи осіб, як туристів, оплату послуг чи її гарантію і є підставою для отримання туристом або групою туристів туристичних послуг. Туристичний ваучер (путівка) — це письмовий акцепт суб'єкта туристичної діяльності на виробництво та продаж туристичного продукту. Він (вона) є невід'ємною частиною угоди, а також документом первинного обліку у суб'єктів туристичної діяльності [10].

Туристична ваучер (путівка) повинна обов'язково містити такі положення: найменування та місцезнаходження суб'єкта туристичної діяльності, місце і дату видачі туристичної путівки (ваучера), назву туру; прізвище, ім'я туриста, паспортні дані (при груповій поїздці прізвище, ім'я керівника групи з доданим списком групи); місце і дату початку і закінчення маршруту, його тривалість, вид транспорту; назву, адресу та номер телефону засобу розміщення, його тип, режим харчування (при розміщенні в готелі вказати його категорію, згідно з сертифікатом відповідності); перелік послуг, загальну ціну послуг, передбачених договором, номер підтвердження бронювання розміщення; умови та причини, які можуть слугувати підставою для розірвання договору надання туристичних послуг.

Ваучер виписується туристу або групі туристів на весь комплекс обслуговування або на окремі послуги

Якщо туристичний продукт реалізується через турагента на підставі посередницького договору, то для здійснення оплати туроператор виставляє рахунок-фактуру. Особливістю такого рахунку-фактури є те, що в ньому повинна бути відображена сума винагороди турагента.

Узагальнено порядок документального оформлення реалізації туристичного продукту туристичним оператором у табл. 3.

З метою формування турпродукту туроператор з партнерами укладає договір, у залежності від цивільно-правової форми якого й визначається порядок документального оформлення розрахунків з формування туристичного продукту (табл. 4).

Слід звернути увагу, що окремі туристичні послуги (наприклад, екскурсійні) можуть надаватися фізичними особами — не підприємцями. У такому разі туроператор укладає з ними договір підряду на надання послуг.

**Документальне оформлення реалізації туристичного продукту
в залежності від договірних відносин туроператора [5]**

Види договорів	Договір надання послуг	Посередницький договір на продаж туристичних послуг	Посередницький договір на придбання туристичних послуг
Документ для проведення попередньої оплати	Рахунок-фактура	Рахунок фактура з визначеним у ньому розміром винагороди туроператора	Рахунок фактура з визначеним у ньому розміром винагороди туроператора
Підтвердження оплати	Банківська виписка (безготівковий розрахунок), фіскальний чек, прибутковий касовий ордер (готівковий розрахунок)		
Надання документів для споживання туристичних послуг	Ваучер, страховий поліс, транспортні квитки тощо		
Отримання послуг (товарів)	Акт наданих послуг (за відсутності — бухгалтерська довідка)	Акт-звіт турагента про реалізацію послуг через туроператора	Акт-звіт туроператора про придбання послуг на користь довірителя

При придбанні туристичних послуг від нерезидентів туроператор спочатку отримує від них рахунок-інвойс, після чого подає документи для придбання та переказу іноземної валюти за кордон (заява на купівлю іноземної валюти, платіжне доручення в іноземній валюті) разом з копіями договору та рахунку-інвойсу.

Після завершення обслуговування укладається акт наданих туристичних послуг. Якщо оплата відбувається після надання туристичних послуг, то підставою для купівлі іноземної валюти буде саме акт наданих туристичних послуг.

Інформація, що міститься в прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного і аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємозв'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків і платежів по кожній іноземній валюті окремо.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість, в тому числі за розрахунками з покупцями та замовниками, визначені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [9].

Облік реалізації туристичного продукту від імені туроператора. Оскільки турагент здійснює посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту, туристичних послуг, то фактично кошти, отримані від реалізації цих туристичних послуг, є транзитними.

Таблиця 4

Документальне оформлення формування туристичного продукту в залежності від договірних відносин туроператора з партнерами

Види договорів	Договір надання послуг	Посередницький договір на продаж туристичних послуг	Договір підряду	Договір купівлі-продажу (для товарів)
Документ для проведення попередньої оплати	Рахунок-фактура	Рахунок-фактура з визначеним у ньому розміром винагороди туроператора	Договір	Рахунок-фактура
Підтвердження оплати	Безготівковий розрахунок — платіжне доручення, банківська виписка (при безготівковому розрахунку)			
	Готівковий розрахунок — звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт з підтверджуючим документом на оплату (фіскальний чек, квитанція з банку, корінець до прибуткового касового ордеру). За договором підряду оплата проводиться видатковим касовим ордером			
документів на споживання туристичних послуг	Санаторно-курортна путівка, транспортний квиток тощо		Не надають	
Отримання послуг (товарів)	Акт наданих послуг	Акт-звіт туроператора про реалізацію послуг	Акт наданих послуг	Накладна

Розрахунки за посередницькими договорами посідають вагомe місце в розрахунках турагента з кредиторами. Тому для обліку розрахунків турагента з туроператором (або іншим суб'єктом туристичної діяльності), з якими укладено посередницькі договори, використовується окремий субрахунок 686 «Розрахунки з довірителями, комітентами». Використання єдиного субрахунку з розрахунків з туроператором (або іншим постачальником), з яким укладено посередницьку угоду, дозволяє уникнути додаткових взаємозаліків заборгованостей [7].

Вартість туристичних послуг, отриманих від постачальника за посередницькою угодою, у відповідності з вимогами П(С)БО 15 «Дохід» [9] вираховується з доходу від реалізації туристичного продукту. Такі суми повинні відображатися на рахунку 704 «Вирахування з доходів» у момент нарахування доходу від реалізації туристичного продукту, турпослуг (передачі документів туристу). Заборгованість перед туроператором (або іншим суб'єктом туристичної діяльності), з яким укладено посередницьку угоду, відображається на підставі звіту турагента.

За виконання посередницької угоди турагент має право на винагороду, нарахування якої відображається проводками: дебет 686 «Розрахунки з довірительцями, комітентами», кредит 703 «Дохід від реалізації послуг» на суму винагороди турагента, враховуючи ПДВ. На суму ПДВ виникає податкове зобов'язання проведенням дебет 703 «Дохід від реалізації послуг», кредит 643 «Податкове зобов'язання» (якщо туристом здійснювалася попередня оплата) або 641 «Розрахунки за податками» (якщо попередня оплата туристом не здійснювалася).

Порядок взаєморозрахунків: при розрахунках з туристом спочатку було отримано оплату, потім здійснено бронювання та передача документів. Після отримання підтвердження бронювання туристичного продукту від туроператора туристичний агент подав туроператору звіт про укладення відповідного договору з туристом. Розрахунок з туроператором було проведено після оплати туру туристом.

Таблиця 5

Облік реалізації турагентом турпродукту на основі агентської угоди з туроператором

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1. Отримано попередню оплату за туристичний продукт	311	681	10000,00
2. Передано ваучер туристам	361	69	10000,00
3. Проведено взаємозалік заборгованості	681	361	10000,00
4. Відображено суму, належну страховій компанії	704	686	450,00
5. Нараховано дохід від реалізації посередницьких послуг	686	703	90,00
6. Перераховано кошти страховій компанії	686	311	360,00
7. Нараховано дохід від реалізації туристичного продукту	69	703	10000,00
8. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	703	641	400,00

**Облік придбання туристичних послуг
за договором доручення на придбання**

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1. Отримано кошти від туриста	311	377	5000,00
2. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	643	641	833,33
3. Перераховано кошти перевізнику	685	311	4500,00
4. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	644	750,00
5. Після надання транспортних послуг туристу нараховано дохід від надання посередницьких послуг на суму винагороди	377	703	500,00
6. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ з суми винагороди	703	643	83,33
7. Списано попередню оплату в погашення заборгованості перед готелем	377	685	4500,00
8. Списано податкове зобов'язання та податковий кредит з ПДВ (проведено взаємозалік між рахунками 643, 644)	644	643	750,00
9. Нараховані прямі витрати	23	66, 65, 20, 22	900,00

Агентом може бути суб'єкт господарювання (громадянин або юридична особа), який, виходячи з повноважень, заснованих на агентському договорі, здійснює комерційне посередництво (ст. 295 Господарського кодексу України [2]).

За агентським договором одна сторона (комерційний агент) зобов'язується надати послуги другій стороні (суб'єкту, якого представляє агент) в укладенні угод чи сприяти їх укладенню (надання фактичних послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок (частина перша ст. 297 Господарського кодексу України [2]). Агентська винагорода виплачується комерційному агенту після оплати третьою особою за угодою, укладеною за його посередництвом, якщо інше не передбачено договором сторін. Так, турагенту нараховується винагорода (в межах якої зазвичай робиться знижка туристу) від продажу, яку останній утримує з коштів, що надійшли від туриста.

Комісійні винагороди продавцям, торговим агентам, а також інші витрати, пов'язані зі збутом товарів, відповідно до пп. 138.10.3 п. 138.1 ст. 138 Податкового кодексу України [8] відносяться до складу витрат на збут.

Отже, відмінною рисою агентського договору є те, що його сторонами можуть бути тільки суб'єкти підприємницької діяльності, а власне договір регулює відносини, пов'язані саме з господарською діяльністю.

Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожними відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

Отже, якщо турагент здійснює посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту, туристичних послуг, то фактично кошти, отримані від реалізації цих туристичних послуг, є транзитними. Розрахунки за посередницькими договорами посідають вагомe місце в розрахунках турагента з кредиторами.

Список використаних джерел

1. Вовк Л., Бандура Д. Особливості обліку туризму: облік продажу (реалізації) туристичного продукту туроператором і турагентом. *Обліково-аналітичні системи суб'єктів господарської діяльності в Україні*. Науковий збірник, спецвипуск 15 (частина 2). Львів: Інтерекс, 2005. С. 367–374.

2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 01.02.2020 р.).

3. Клиженко Я., Басова І., Білова Н., Войтенко Т. Усе про облік та організацію туристичної діяльності: навч. посіб. Вид. 6-те, перероб. і доп. Харків : Фактор, 2013. 224 с.

4. Коваленко О. Туроператор надає послуги з в'їзного туризму: особливості оподаткування з прибутку. *Все про бухгалтерський облік*. № 76. 2011. С. 36–40.

5. Колісник Г. М., Гелей Л. О., Данканич Т. П. Бухгалтерський облік в туризмі: навчальний посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. 140 с.

6. Пархоменко В. М. Розрахунки з покупцями та замовниками: обліковий аспект. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 3 (61). С. 143–145.

7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. затверджений наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 22.11.2019 р.).

8. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 22.01.2020 р.).

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом МФУ від 08.10.1999 р. № 237. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 10.11.2019 р.).

10. Про туризм: Закон України від 04.11.2018 р. № 2581-VIII. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 22.11.2019 р.).

11. Туроператори України. *Business visit*. URL : <https://businessvisit.com.ua/hot-tour/turoperatory/>

РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІО-ГУМАНІТАРНИХ СКЛАДОВИХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ

- 2.1. Ігнатенко М.М.,** д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», м. Переяслав-Хмельницький, Україна
Мармуль Л.О., професор, професор кафедри економіки, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», м. Переяслав-Хмельницький, Україна
- 2.2. Антонов О.І.,** аспірант ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», м. Переяслав-Хмельницький, Україна
Плевако Я.А., аспірант ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», м. Переяслав-Хмельницький, Україна
- 2.3. Жучінський О.Ю.,** аспірант ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», м. Переяслав-Хмельницький, Україна
- 2.4. Марченко О.А.,** д.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Україна
Постол А.А., д.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Україна
- 2.5. Пінковський В.С.,** к.е.н., асистент кафедри професійної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», м. Переяслав-Хмельницький, Україна
- 2.6. Романюк І.А.,** к.е.н., асистент кафедри маркетингу та медіакомунікацій, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, м. Харків, Україна
- 2.7. Романченко Ю.О.,** к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія м. Полтава, Україна
Тютюнник С.В., к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
Тютюнник Ю.М., к.е.н., доцент, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна
- 2.8. Соловійов Д.І.,** к.е.н. доцент кафедри менеджменту ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна
- 2.9. Трикоз І.В.,** старший викладач кафедри менеджменту, ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», м. Бердянськ, Україна

Наукове видання

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

Колективна монографія

За редакцією
АНТОШКІНОЇ Лідії Іванівни,
РУНЧЕВОЇ Наталії Вікторівни,
ГОРЯЧОЇ Оксани Любомирівни

Комп'ютерне верстання — *Думанецька С.С.*
Дизайн обкладинки — *Бабинець Н.А.*

Підписано до друку 25.03.2020.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 31,2
Наклад 300 прим. Зам. №

*Видавець і виготовлювач ТОВ «Талком»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23,
тел./факс: (044) 424-40-69, 424-56-26
E-mail: ukraina.vdk.@email.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4538 від 17.05.2013 р.*